

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM KUNŠTÁTSKÉ KAPLE

Bohumír Dragoun

Jedním ze symbolů Orlických hor je bezesporu Kunštátská kaple. Nevelký kamenný objekt je v představách regionální historie spojena s dřevařskou kolonizací 17. století a o to překvapující jsou výsledky archeologického výzkumu.

Archeologický předstihový záchranný výzkum tzv. Kunštátské kaple (kat. Velká Zdobnice) okr. Rychnov nad Kněžnou byl vyvolán celkovou generální rekonstrukcí objektu. Akci organizovalo Sdružením občanů Via aurea pod vedením Ireny Franzové-Dohnákové.

Výzkum se snažil omezit na minimální rozsah s cílem získat co nejvíce poznatků, ale přitom znehodnotit co nejmenší plochu archeologicky doposud nedotčených terénů lokality.

Vyrovnání a úprava stávající podlahy (kamenné plotny) si vyžádala i zásah do podlahových vrstev v interiéru objektu. Zde byla vedena sonda 1/2003, jejímž úkolem bylo zjistit archeologickými metodami vývoj vnitřku kaple (podlahy, stavební fáze, úprava staveniště). Zemní zásahy si dále vyžádalo i odizolování objektu, které bylo provedeno meliorační rýhou z vnějšku objektu. Zde se však výkop pohyboval v šíři provedeného výkopu již v minulých letech a tak byla situace pro bádání znehodnocena.

Práce probíhaly klasickými archeologickými sondami v září 2003 a to dle požadavků investora a s ohledem na postup stavebních prací. Práce provádělo Muzeum a galerie Orlických hor se sídlem v Rychnově nad Kněžnou.

Sonda 1/2003

Zjištění

Sonda 1/2003 byla položena ve středu interiéru v místě, kde se nacházel v podlaze vložený kříž z cihel. Tento prostor by byl stejně narušen a proto zde byly provedeny sondáže.

Sonda měla rozměry cca 2,50 x 0,30 m a na ni kolmo navazující ramena kříže o délce 1,30 m a šířce 0,30 m. Hloubka sondy byla 0,60 m tj. až na čisté geologické podloží.

Po odstranění rozpadlých cihel a dlaždic následovala vrstva tenká vápenitá vrstvička (1) a pod ní pak cca 18 cm mocná stavební planýrka s množstvím drobtů vápna, zlomků cihel a s keramickými nálezy a uhlíky. Vrstva následující (3) měla podobnou strukturu, ovšem s absencí stavební sutě, kterou bychom měli interpretovat jako vrstvu, kterou byl upraven terén před vlastní stavbou kaple. Vrstva číslo 4 měla charakter černé spáleníštní vrstvy s množstvím zuhelnatělých a zetlelých větévek a větví stromů. Pod ní se pak nacházela tenká (cca 4 cm) vrstvička hnědošedé barvy - utopený náleзовý horizont.

Sonda se pak dále zahlubila do podloží, tvořeného zde rozpadlou skálou modrošedé barvy a červenavou hlínou.

Nálezy

Při výzkumu byl získán nálezový soubor dvou typů. Dlažba a vrstva těsně pod ní nasedající obsahovala subrecentní materiál (turistický odpad). Vrstvy 2 a 3 obsahovaly kromě keramiky, vápna i zlomky skla.

Keramický materiál lze hodnotit jako pozdně novověký (konec 18.-19.století), ovšem s ohledem na problémy spojené s datováním takovéhoho materiálu.

Další archeologický materiál byl získán při odstraňování dlažby a předán ke zpracování provádějíci organizací. Složení a datování tohoto souboru je totožné.

Interpretace

Archeologická zjištění přispívají k osvětlení počátku kaple a na základě provedených zjištění můžeme rekonstruovat postup stavitelů.

Na vyklúčeném místě byly spáleny větve ze stromů. Všechny větve dokonale neshořely (vrstva 5) a místo nebylo dále nijak speciálně upravováno a na žároviště byla nanášena cca 20cm mocná vrstva hlíny z okolí tak, aby se stavba ocitla na mírné vyvýšenině. Důvody k tomu byly jistě mnohé, především pak snaha odvézt vodu od objektu, ale nelze pominout ani možnost zajistit dominantnější polohu či využití materiálu ze základových pasů. Vrstva číslo dvě se vytvořila během stavebních prací a byla postupně po stupně dotvářena. Na ni pak byly položeny na tenkou vápenitou vrstvu kamenné plotny tvořící podlahu.

Závěr

Archeologickým výzkumem, byť plošně omezeným, nebyly zjištěny žádné další stavební fáze ani stavební zásahy do archeologické situace. Nepodařilo se získat doklady starší existence sakrální stavby v tomto místě a ani doklady několikanásobných stavebních aktivit. Datování nalezených zlomků je pro sledované období problematické a zde je ještě ztíženo malým množstvím typických zástupců.

Proto nelze než konstatovat, že v tomto místě s největší pravděpodobností nestála jiná stavba a že stavba zde stojící vznikla v nejdříve na konci 18.století, ale spíše ve století 19., čemuž neodporuje ani stavební podoba objektu.

Adresa autora: Bohumír Dragoun, Muzeum a galerie Orlických hor, Jiráskova 2, 516 01 Rychnov nad Kněžnou, e-mail: villanova@seznam.cz